

ביאורי פרשיות התורה

פרשת ויקרא

הקדמה

בסיום חומש שמות למדנו על הקמת המשכן, ולמדנו שהענן פָּסָה את המשכן.

מאז שהוקם המשכן דיבר ד' עם משה רבינו במשכן, כשהקול היה יוצא מבין שני הכרובים שנמצאים על הכפורת שמכסה את הארון, וכפי שאמר ד' למשה בתחילת פרשת תרומה בציווי על עשיית הארון, וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם, וְדַבַּרְתִּי אֶתְךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל אֲרֹן הָעֵדוּת, אֵת כָּל אֲשֶׁר אֶצְוֶה אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מסיבה זו נקרא המשכן גם "אֵהָל מוֹעֵד", ששם נועד ד' עם משה לדבר איתו. בספר ויקרא מלמדת אותנו התורה את הציוויים שציוה ד' את משה במשכן, כשהראשונים הם דיני הקרבנות, ואחריהם דינים נוספים. (בגמ' במסכת חגיגה (ו' ע"ב, וברש"י ד"ה ונשנו) מבואר, שאפילו לפי המקובל שכבר בהר סיני צִוְּהָ ד' למשה את כל דיני המצוות, אעפ"כ חזר וצִוְּהָ לוֹ אותם שוב באהל מועד, אלא שאלו שזכר בהם שנאמרו באהל מועד פירושו שנכתבו ע"פ מסירתם באהל מועד ולא ע"פ ציוויים בהר סיני.)

סדר הקריאה למשה רבינו (פרק א' פסוק א')

לפני הדיבור הראשון למשה רבינו במשכן מלמדת אותנו התורה, שבכל התורה כשד' דיבר אל משה רבינו, הוא קרא לו לפני הדיבור בחיבה משה משה, ורק אח"כ דיבר איתו.

הבהמות שמהם מביאים קרבנות (פסוק ב')

בתחילת דיני הקרבנות מלמדת אותנו התורה בפסוק זה, שאין שום קרבן שמקריבים בו חיה, אלא רק בהמות. דין זה נאמר בזה שהתורה מפרטת שממין הבהמה מקריבים בקר או צאן - אבל לא חיה. (אע"פ שבשם "בהמה" נכללת גם חיה).

דיני הקרבנות

הקרבנות הראשונים שהתורה מְצַנֶּה את דיניהם, הם קרבנות נדבה שאדם אינו מחוייב בהם אלא מביא אותם מרצונו, וכפי שנאמר בפסוק אֲדָם כִּי יִקְרִיב - אם יקריב, דהיינו ע"פ רצונו. בכל סוג קרבן מְצַנֶּה התורה איזה בהמה כשרה ואם דוקא בגיל מסוים, ואח"כ מפרטת התורה את סדר ההקרבה. לפני דיני כל קרבן נקדים בקצרה מהו קרבן זה ועל מה מביאים אותו.

קרבן עולה

קרבן עולה נדבה מכפר על ביטול מצות עשה [למשל תקיעת שופר], שהתורה לא חייבה ע"ז קרבן אבל אדם יכול להביא מעצמו בנדבה כדי לכפר על חטאו, וקרבן זה יכול להיות מובא מהבהמה או מהעוף.

בתוך דיני עולת בהמה מְצַנֶּה התורה שני דינים כלליים נוספים, אבל בכדי שלא להפסיק באמצע נפרש אותם לאחר סיום סדר עולת בהמה.

דיני עולת בהמה וסדר ההקרבה (פסוקים ג' - יג')

הבהמות הכשרות לעולת בהמה הם מהבקר (עגל/שור) או מן הצאן (כבש/עז), זכרים בלבד, בכל גיל (עד זקנה), ובדוקא ללא מום. בפסוקים ג' - ט' עוסקת התורה בסדר ההקרבה של עולה של בקר, ובפסוקים י' - יג' בעולה של צאן, ואע"פ שהדינים שונים, בכל זאת חלקם נאמרו רק באחד משני הסוגים, ומהסוג שנאמרו בו אנו יודעים גם לסוג השני. וזה סדר ההקרבה.

הבאה: בעל הקרבן מביא (בעצמו או ע"י שליח) את קרבנו זכר תמים, לבית המקדש, ומקדישו. בענין זה מְצַנֶּה התורה שהקרבן צריך להיות מובא דוקא ברצונו של הבעלים. וזה מה שנאמר בפסוק יקריב - יביא בעצמו, אותו - את הקרבן, לְרֹצְנוֹ - ולא בעל כרחו.

סמיכה: בעל הקרבן סומך את ידיו על ראש קרבנו ומתנדד על חטאו, (מקום הסמיכה בעולה הוא בצפון המזבח - שהוא המקום הראוי לשחיטה, כדי שהשחיטה תוכל להיות מיד אחרי הסמיכה).

שחיטה: שוחטים את הבהמה בצד צפון של המזבח. דין זה שמקום השחיטה הוא בצפון, הוא מה שנאמר בעולה של צאן (בפסוק יא') וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה, ומשם אנו יודעים גם על עולה של בקר.

שלוש פעולות ראשונות אלו כשרות גם בזר - שאינו כהן.

קבלה: הכהן מקבל את הדם במזרק.

הולכה: הכהן מוליך את הדם במזרק אל המזבח החיצון (הנחושת) כדי להזות מהדם על המזבח.

שני עבודות אלו כלולות במה שנאמר וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם, שע"י הקבלה וההולכה הם מקריבים את הדם אל המזבח.

זריקה: הכהן זורק את הדם מתוך המזרק על קירות המזבח, מתחת לחוט הסיקרא, באופן של "שתי מתנות שהן ארבע". וביאור אופן זריקה זו, שנותנים מהדם על המזבח שתי פעמים, ובכל נתינה מגיע הדם לְשָׁנַיִם מקירות המזבח. וע"ש זה נקרא שתי מתנות שהן ארבע, שהם שתי הזאות, שע"י כל אחת מהם ניתן הדם על שתי קירות. וזה סדר המתנות: הזאה ראשונה נעשית בקרן מזרחית צפונית של המזבח, ובאותה הזאה מגיע הדם לקירות מזרח וצפון, ואחריה הזאה שניה בקרן מערבית דרומית של המזבח, ובהזאה זו מגיע הדם לקירות מערב ודרום. וסימנם - מצמ"ד. (את הדם הנשאר לאחר ההזאה שופך הכהן אל יסוד הדרומי של המזבח.)

דין זה נלמד ממה שנאמר בפסוק וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב. הלשון 'סביב' משמעותו שיגיע מהדם לכל הצדדים, והלשון 'זורקו' משמעותו שזה ע"י זריקה ולא ע"י שיתן באצבעו על המזבח.

הפשטה: מפשיט את העור של הבהמה.

ניתוח: חותך את הקרבן לנתחים (לחלקים).

הדחה: רוחץ ומדיח את קרבו (המעיים) ואת כרעיו (החלק התחתון של הרגלים) של הקרבן.

(שלוש פעולות אלו נאמרו בעולה בלבד, משום שכל חלקיה מוקטרים על המזבח. ההפשטה היא מחמת שהעור אינו מוקטר וניתן לכהנים, ולכן מפשיטים אותו. הניתוח הוא מחמת שכל החלקים מוקטרים, ועל זה מְצַנֶּה התורה שלא להעלות את כל הבהמה יחד אלא לנתח ולחלק אותה לכמה חלקים. גם ההדחה היא רק בעולה מכיון שרק כאן מקטירים את המעיים והכרעיים, אבל בשאר הקרבנות לא מקטירים חלקים אלו.)

מליחה: הכהן מולח את כל החלקים של הקרבן (על כבש המזבח).

הקטרה: הכהן זורק את החלקים וכן את הראש עם הפרד שהוא החֶלֶב שמכסה את האיברים הפנימיים, על האש שעל המזבח, ומסדר אותם שם.

הסיבה לצירוף ה'פרד' עם הראש היא משום שבחלב זה מכסים את "בית השחיטה" - הצואר החתוך, כדי שלא יָכָאוּ הקנה והושט כשהם חתוכים, בזמן העלאת הראש למזבח.

6 פעולות - הבאה, סמיכה, שחיטה, הפשטה, ניתוח והדחה - כשרות גם בזר.

5 פעולות - קבלת הדם, הולכתו, זריקתו, מליחה והקטרה של הקרבן - חייבות להעשות על ידי כהן.

[לתועלת הזכרון, שרנו את סדר הפעולות במנגינת "תורת ד' תמימה". הבאה סמיכה שחיטה, קבלה הולכה זריקה, הפשטה ניתוח הדחה מליחה הקטרה]

דין הבאת אש ועצים (פסוק ז')

בתוך סדר הקרבת העולה מְצַנֶּה התורה 2 דינים כלליים, שבכל יום בבוקר יביאו בני אהרן אש למזבח (מלבד האש שירודת בנס), וכן ישימו ויסדרו עצים על האש.

דיני עולת העוף וסדר ההקרבה (פסוקים יד' - יז')

העופות הכשרים לעולת העוף הם ממין התור או ממין היונה. התורים דוקא כשהם גדולים, והיונים דוקא כשהם קטנים - שאז נקראים "בני יונה". אין צורך בתמימים, וגם מנקבה כשר.

הבאה: בעל הקרבן מביא תור או בן יונה ממין זכר או נקבה, ומקדישו.

מליקה: הכהן עומד על הסובב, אוחז את העוף ביד שמאל, (המחשנו את צורת האחיזה) ועם ציפורן האגודל הימנית חותך את ראש העוף בעורף, עם הקנה והושט עד שמבדיל את הראש מהגוף לגמרי.
מיצוי הדם: הכהן ממצה (סוחט) את דם הראש ואת דם הגוף כולו. הוא לוחץ את הראש ואת הגוף על קיר המזבח למעלה מחוט הסיקרא עד שדם העוף יורד על קיר המזבח (ולא מתחת לחוט הסיקרא כמו בעולת בהמה).

מליחת הראש: הכהן מולח את ראש העוף.

הקטרת הראש: הכהן זורק את הראש על אש המזבח.

הסרת מוראתו בנוצתה: הכהן מוציא מן הגוף את המוראה (זפק שהוא הושט - צינור המזון), עם הנוצה שעל העור, והמעיים, ומשליך אותם על מקום הדשן (ולא מקריבים זאת על המזבח).

שיסוע: הכהן משסע (קורע) את העוף מגבו בין שני כנפיו כדי שקרבנו של העני יראה מכובד, אבל לא מבדילו (קורע) לגמרי לשני חלקים, אלא משאיר מחובר מצד הבטן.

מליחת הגוף: הכהן מולח את הגוף.

הקטרת הגוף: הכהן זורק את הגוף על האש שעל המזבח (לאחר שהקטיר את הראש כבר בתחילה).

[לתועלת הזכרון, שרנו את סדר הפעולות במנגינת "ממצרים גאלתנו". הבאה מליקה מיצוי הדם, מליחת הראש הקטרת הראש, הסרת מוראתו בנוצתה, שיסוע, מליחת הגוף, הקטרת הגוף.]

קרבן מנחה

קרבן מנחה נדבה הוא קרבן שבא לשם מנחה - מתנה שאדם רוצה להביא לה', ויש בו חמישה סוגים.

מנחת סולת, מנחת מאפה תנור - חלות, מנחת מאפה תנור - רקיקין, מנחת מחבת, מנחת מרחשת. (וסימנם סחרחר)

דיני המנחות וסדר הקרבנות (פרק ב' פסוקים א' - י')

בכל מנחות הנדבה מביאים: סולת חיטה (קמח משובח), שמן (זית), ולבונה (סוג בשמים).

הסולת - לפחות עשרון (= עשירית האיפה), השמן - לוג לכל עשרון, והלבונה - קומץ (= 2 זיתים) לכל מדה של מנחה.

החלק שנקרב למזבח מהמנחה הוא רק קומץ ממנה, והוא מה שנקרא בפסוק והקטיר הכהן את אזכרתה - שע"י הקומץ נזכר בעל הקרבן לפני ה'.

שאר המנחה נאכלת לכהנים בקדושת קדשי קדשים (בכל צורה שירצו לאפותה או לטגנה, וכן עם תבלינים), כמו שנאמר והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו, אבל אסור לעשותה חמץ אלא רק מצה.

דין זה שלא לחמץ את המנחה נאמר בתורה במנחה עצמה ולא רק על השיריים, (ומזה לומדים גם על השיריים) וזה מה שכתוב לא תאפה חמץ.

בכל המנחות יש חלק שהוא **הכנת המנחה** שזה נעשה ע"י בעל הקרבן - ויש בו הבדלים בין סוגי המנחות, ויש חלק שהוא **עבודת הכהן** שהוא שוה בכולם, ולכן לא נפרט אותו בכולם.

מנחת סולת

מנחה זו היא היחידה (ממנחות הנדבה) שבאה כשהיא סולת ממש בלי אפיה או טיגון.

הכנת המנחה.

שם את הסולת והשמן בכלי שרת, ובולל אותם.

שם על זה את הלבונה, ונותן לכהן.

עבודת הכהן.

הגשה למזבח - נוגע עם הכלי בקרן מערבית דרומית.

קמיצה - [מסלק את הלבונה שעל המנחה לצד אחד ו] קומץ בשלש אצבעותיו (אצבע אמה קמיצה) על כף ידו מהסולת והשמן בלבד במקום שיש הרבה מהשמן, ומנקה באגודל ובזרת את היוצא משני צדדי האצבעות, ושם את הקומץ בכלי שרת.

ליקוט ונתינת לבונה - מלקט את הלבונה מעל המנחה ושם על הקומץ.

מליחה - שם מלח על הקומץ.

והקטרה - מקטיר על האש.

מנחת מאפה תנור - חלות

הכנת המנחה.

שם את הסולת והשמן בכלי שרת, ובולל אותם.

שם מים ועושה מזה בצק, לש ומחלק אותו לעשר חלות בגובה פחות מטפח, ואופה בתנור שבו אופים הכהנים את קדשי הקדשים.

אחרי האפיה שובר כל חלה לשתיים וכל שתיים לארבע וממשיך לפורר עד לכזית.

אחרי הפיתיה שם את הלבונה על הפיתיים, ונותן לכהן.

עבודת הכהן, כמו במנחת סולת. (אלא שבקמיצת מנחה זו ובמנחות הבאות יש קושי גדול יותר להוריד באגודל ובזרת תחיתות חלה או מצה שיוצאות מחוץ לשלושת אצבעותיו, ולא כמו במנחת סולת שמנקה באצבעותיו רק סולת).

מנחת מאפה תנור - רקיקין

הכנת המנחה.

שם את הסולת בכלי שרת.

שם מים ועושה מזה בצק, לש ומחלק אותו לעשר רקיקין שהם שטוחים כמו מצה שלנו, ואופה בתנור שבו אופים הכהנים את קדשי הקדשים.

אחרי האפיה מושח אותם בשמן ע"י ששם על כל רקיק שמן ולאחר שנבלע בהם השמן שם שוב ושוב נבלע עד שנגמר כל לוג השמן.

אחרי המשיחה שובר כל רקיק לשתיים וכל שתיים לארבע וממשיך לפורר עד לכזית.

אחרי הפיתיה שם על הפיתיים את הלבונה, ונותן לכהן.

מנחת מחבת - מרחשת

מחבת הוא כלי (שרת) מתכת שטוח ללא דפנות, ובגלל שהוא מגיעה לחמם את השמן גם מסביב לכן נשרף השמן והחלות מטוגנות היטב ויוצאות קשות.

מרחשת הוא כלי עם דפנות (כמו סיר שלנו), והחלות מטוגנות בתוכו בשמן ולא על תחתית הכלי (טיגון בשמן עמוק), ולכן יוצאות רכות. (מרחשת נקראת ע"ש שהדברים שמתוגנים בתוכה נראים רוחשים).

דין פיתיה - לפורר את המנחה לפירורים, נאמר בתורה במנחת מחבת וממנה הוא נלמד לשאר המנחות.

הכנת המנחה.

שם את הסולת וחלק מהשמן בכלי שרת, ובולל אותם.

שם מים ועושה מזה בצק, לש ומחלק אותו לעשר חלות, ומטגן על מחבת או על מרחשת.

אחרי האפיה שובר כל חלה לשתיים וכל שתיים לארבע וממשיך לפורר עד לכזית.

אחרי הפיתיה יוצק על הפיתיים את שאר השמן.

אח"כ שם את הלבונה על הפיתיים, ונותן לכהן.

ג' דינים במנחות ובכל הקרבנות (פסוקים יא' - יג')

בפסוקים אלו מְצַנֶּה התורה שלא להקריב על המזבח בשום קרבן, א - חמץ (דבר שנאפה והחמיץ), ב - דבש (מתיקות שבפירות), מלבד הקרבנות שמוביאים אבל לא קרבים על המזבח, שהם שתי הלחם בחג השבועות - שבאים חמץ, והביכורים - שהם מהפירות, שאלו הקרבנות מובאים כקרבן ראשון מהיבול החדש, (שתי הלחם מהתבואה החדשה וביכורים מהפירות הראשונים) ובהם מותר להביא חמץ ודבש.

עוד דין מְצַנֶּה התורה בקרבנות, לשים מלח על כל קרבן שעולה על המזבח, כפי הברית שכרת ה' עם המלח שיעלו ממנו על המזבח.

מנחת העומר (פסוקים יד' - טז')

מנחת ביכורים - **העומר** היא קרבן חובה שבא בכל שנה בט"ו בניסן מהתבואה החדשה, ורק אחרי הקרבנות מותרת התבואה החדשה באכילה. (ואע"פ שנאמר בפסוק וְאִם תִּקְרִיב שִׁמְשָׁמַע לְשׁוֹן אִפְשָׁרוֹת וְלֹא לְשׁוֹן חֻבָּה, פִּרְשׁוּ חַז"ל שיש מקומות שלשון 'אם' הוא לשון חובה).

מנחת זו באה משעורים מהתבואה החדשה, ויש בהם כמה דינים שנאמרו בפסוק.

אביב - שתהיינה בשלות,

קלוי באש - מיובשות באש כדי שיוכלו לטחון אותן,

גרש - שבורות בריחיים ואח"כ טחונות לקמח סולת משובח,

כרמל - משבלים שעדיין לא התייבשו והצטמקו בשמש, שהגרעין שבתוכם ממלא את כל הקליפה. (**כר** - קליפת התבואה, **מל** - מלאה מהגרעין).

גם במנחה זו מביאים עם עשרון הסולת (של השעורים) לוג שמן וקומץ לבונה, כמו במנחות הנדבה.

הכנת המנחה.

שם את הסולת והשמן בכלי שרת, ובולל אותם.

שם על זה את הלבונה, ונותן לכהן.

עבודת הכהן, מכיון שהיא קרבן של התבואה החדשה לכן נוסף בו דין תנופה לפני ההגשה והקמיצה כמו שנלמד אי"ה בפרשת אמור, אבל שאר הסדר הוא כמו במנחת סולת, וכן השיריים לכהנים כמו בשאר המנחות. גם במנחה זו נקרא הקומץ בלשון הפסוק אֲזַכְרְתֶּיהָ, ומזכירה התורה שהקמיצה היא מְגֻרָשָׁה - מהסולת שנשברה

בריחיים לפני שנטחנה, ומשמנה, על כל לבנתה - נוסף על כל הלבונה שבה.

קרבן שלמים

קרבן שלמים נדבה הוא קרבן שבא מנדבת האדם לה' ולא לכפרה, ולכן גם בזמן הסמיכה אינו אומר וידוי אלא דברי שבח. קרבן שלמים הוא הקרבן הראשון בפרשת ויקרא שהבעלים והכהנים מקבלים מברשו לאכילה, וע"ש זה נקרא שלמים - שעושה שלום בין המזבח והכהנים והבעלים.

דיני שלמים וסדר ההקרבה (פרק ג' פסוקים א' - טז')

הבהמות הכשרות לשלמים הם מהבקר (שור/פרה) או מן הצאן (כבש/עז), זכר או נקבה, בכל גיל (עד זקנה), ובדוקא ללא מום. בין הבהמות שמקריבים לשלמים אין הבדל, מלבד בכבש שנוסף בו עוד חלק שמקטירים על המזבח, והוא האליה, שעל זה נאמר וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים וגו' תִּלְבֹּן הָאֵלֶּה תְּמִימָה, דהיינו שזהו החלק המשובח שבכבש, ומוסיפים אותו על שאר החלקים המוקטרים.

הבדל זה בין סוגי הבהמות, הוא הסיבה לסדר הפסוקים בפרשה. שהרי את הפסוקים של שלמי צאן מחלקת התורה לשני סדרים, בתחילה וְאִם מִן הַצֹּאן קִרְבָּנוּ לְזֶבַח שְׁלָמִים וגו' אִם קָשָׁב הוּא מִקְרִיב אֶת קִרְבָּנוּ וגו' עד סיום סדר ההקרבה, ואח"כ וְאִם עֵז קִרְבָּנוּ וגו', אבל בענין שלמי בקר נאמרו כל דיני בקר בפעם אחת. והסיבה, שמכיון שבשלמי בקר אין הבדל בין סוגי הבהמות, לכן ניתן לצוות את כולם באותו סדר, אבל בשלמי צאן שיש הבדל באימורים בין סוגי הבהמות, הוצרכה התורה לצוות את דיני כבש לבדס ואת דיני עז לבדס.

בבואנו לפרט את סדר ההקרבה, נפרט את כל סוגי הבהמות יחד, ורק בפרט השונה נציין את ההבדל, אבל מאחר שבסדר ההקרבה כולו אין חידוש על מה שלמדנו בעולת בהמה - מלבד הוצאת האימורים להקטרה, לכן נפרט את הסדר יותר בקיצור.

וזה סדר ההקרבה.

הבאה: בעל הקרבן מביא את קרבנו זכר או נקבה, תמים, לבית המקדש, ומקדישו.

סמיכה: בעל הקרבן סומך את ידיו על ראש קרבנו ואומר דברי שבח, (מקום הסמיכה בשלמים הוא בכל העזרה - מכיון שכולה כשרה לשחיטת השלמים, ובכל מקום שישמוך יוכלו לשחוט מיד לאחר הסמיכה).

שחיטה: שוחטים את הבהמה בכל מקום בעזרה - כדין קדשים קלים, וכפי שאמר בפסוק וּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד והכונה לחצר המשכן - העזרה.

קבלה: הכהן מקבל את הדם במזרק.

הולכה: הכהן מוליך את הדם במזרק אל המזבח החיצון (הנחושת) כדי להזות מהדם על המזבח.

זריקה: הכהן זורק את הדם מתוך המזרק "שתי מתנות שהן ארבע" מתחת לחוט הסיקרא, דהיינו בקרן מזרחית צפונית ובקרן מערבית דרומית. (את הדם הנשאר לאחר הזריקה שופך הכהן אל היסוד הדרומי של המזבח).

הוצאת אימורים: פותחים את העור כפי הנדרש ומוציאים את 7 האימורים, שהם:

א. החלב המכסה את הקרב - החלב שמכסה את המעיין ואת האיברים הפנימיים, [ולעיל בקרבן עולת בהמה הוא נזכר בשם 'פְּדָרִי],

ב. החלב אשר על הקרב - החלב שנמצא על המעיין עצמו,

ג. שתי הכליות,

ד. החלב אשר עליהן,

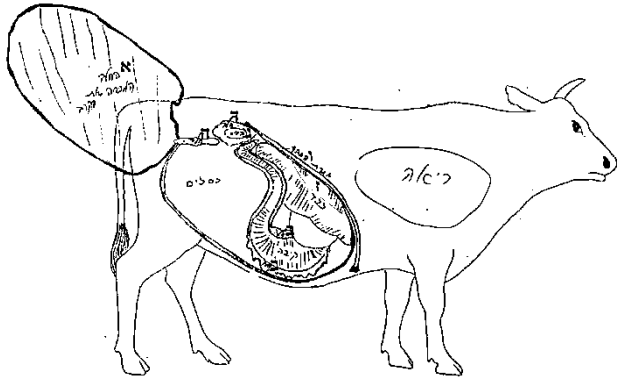
ה. אשר על הכסלים - חלב נוסף שנמצא על צדדי הבהמה, הצלעות,

ו. הִיתְקָת - קרום שמפריד בין הריאות לכבד ושאר חלקי העיכול,

ז. על הכבד - עם מעט מהכבד שסמוך אליה.

ובכבש נוסף גם

ח. האליה - הזנב, שהוא המשך מחוט השרה, ונוטלים אותו יחד עם חלק מחוט השרה, כמו שכתוב: האליה תמימה - כולה, לְעֻמַּת הַעֲצָה יסירנה - מהמקום שמעל הכליות (שנקראות עֲצָה ע"ש שיעוצות) ועד סוף הזנב.

מליחה: הכהן מולח את האימורים.

הקטרה: הכהן מקטיר את האימורים על האש שעל המזבח.

שאר חלקי הבהמה עם העור נשארים לבעלים ומשפחתו לאכילה בטהרה, (מלבד החזה והשוק שניתנים לכהן).

דין הקדמת קרבן התמיד (פסוק ה')

בתוך סדר הקרבת השלמים מְצַנֶּה התורה דין בסדר הקרבנות בכל יום, שקרבן השלמים וכן שאר הקרבנות יוקרבו דוקא לאחר קרבן תמיד של שחר. וזה מה שנאמר והקטירו אותו בני אהרן המזבח על העולה - נוסף על עולת התמיד.

איסור חלב ודם (פסוק יז')

לאחר דיני קרבן השלמים שהוא הראשון שהחלקים הנותרים ממנו נאכלים, מְצַנֶּה התורה את איסור אכילת חלב ודם.

קרבן חטאת

על מה מביאים קרבן חטאת (פרק ד' פסוקים א' - ב')

קרבן חטאת הוא קרבן חובה שצִוְתָה התורה להביא על לאו שזדוני כרת, דהיינו שעבר בשוגג על מצוה לא תעשה שאם היה עושה אותה במזיד היה חייב כרת בידי שמים.

בפרטי קרבן חטאת יש חמישה סוגים, ובכל אחד מהם מצוה התורה את הדינים השייכים אליו.

פר כהן משיח

פר כהן משיח הוא קרבן חטאת שחייבה התורה את הכהן הגדול (שנמשח בשמן המשחה) באופן שפסק והורה לעצמו (בשוגג) להתיר חלק ממצוות לא תעשה שיש על זדונה כרת, וע"פ הוראתו עשה מעשה וחטא, ונודע לו שטעה.

החטאת של הכהן המשיח נקראת חטאת פנימית ע"ש שעבודת הדם שלה נעשית בתוך הקדש ועל מזבח הפנימי.

לקרבן חטאת של הכהן המשיח צִוְתָה התורה להביא פר, ויש בו 3 תנאים.

א. זכר, ב. בשנתו השלישית, ג. תמים.

סדר הקרבת פר כהן משיח (פסוקים ג' - יב')

הבאה: הכה"ג מביא את הפר לבית המקדש, ומקדישו.

סמיכה: הכה"ג סומך את ידיו על ראש הפר ואומר וידוי, (מקום הסמיכה הוא בצפון - מכיון שזה מקום השחיטה).

שחיטה: שוחטים את הפר בצד צפון של המזבח (כשר גם בזר).

קבלה: הכהן הגדול בעצמו מקבל את הדם במזרק.

והולכה: מוליך את הדם אל תוך ההיכל כדי לעשות שם את עבודת הדם, ונעמד על יד מזבח הפנימי.

הזאה: מזה מהדם שבע פעמים באצבעו לכיוון אמצע הפרוכת (בין שני בדי הארון), הדם לא צריך להגיע לפרוכת.

חיטוי פנים: נותן מהדם באצבעו על ארבעת קרנות מזבח הפנימי, לפי הסדר: קרן מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, ודרומית מזרחית.

שפיכה: יוצא מההיכל ושופך את הדם הנשאר אל יסוד מזבח החיצון, בצד הראשון שפוגש שהוא צד מערב.

הוצאת אימורים: מפשיטים את העור כפי הנדרש ומוציאים את 7 האימורים, כמו בשלמי בקר.

מליחה: הכהן מולח את האימורים.

הקטרה: הכהן מקטיר את האימורים על האש שעל המזבח.

הוצאת הפר ושריפתו: מוציאים את שאר חלקי הפר עם העור אל מחוץ לירושלים, למקום טהור (ולא למקום שבו שמים את האבנים המנוגעות וכו'), ושם שורפים אותו באש.

[לתועלת הזכרון, שרנו את סדר הפעולות במנגינת "אשרי העם שככה לו". הבאה סמיכה, שחיטה קבלה, והולכה הזאה, חיטוי פנים.

אחה אי, שפיכה אימורים, מליחה הקטרה, הוצאת ושריפת הפר.]

פר העלם דבר של ציבור

פר העלם דבר של ציבור הוא קרבן שחייבה התורה את ב"ד הגדול של שבעים ואחד דיינים (שבזמן הבית היתה יושבת בלשכת הגזית) באופן שטעו בפסקם והורו לעם בפירוש להתיר חלק ממצות לא תעשה שיש על זדונה כרת, וע"פ הוראתם עשו רוב ישראל שבארץ ישראל, ואח"כ נודע לסנהדרין שטעו. וזה כוונת הפסוק וְאִם כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ - הסנהדרין, וְנִעְלַם דְבַר מַעֲיַן הָעֵדָה - הסנהדרין, וְעָשׂוּ - רוב עם ישראל ע"פ הוראת הסנהדרין, אחת מכל מצות ה' וגו'. וחידשה התורה, שבאופן כזה כל יחיד ויחיד שעשה כפי הוראת ב"ד הגדול אינו צריך להביא חטאת, אלא ב"ד הגדול מביאים 12 פרים - כל פר עבור שבת אחד, וגם הסמיכה נעשית ע"י זקני הסנהדרין ולא ע"י העם.

מלבד דין הסמיכה אין הבדל בין פר זה לפר הכהן המשיח ולכן לא נפרט בו מחדש את כל סדר ההקרבה.

סדר ההקרבת פר העלם דבר של ציבור (פסוקים יג' - כא')

הבאה, סמיכה - ע"י 3 מזקני הסנהדרין, **שחיטה** - כשרה בזר, **קבלה** - ע"י הכהן הגדול, **הולכה** - אל תוך ההיכל לצורך עבודת הדם, **הזאה** - 7 פעמים מול הפרוכת, **חיטוי פנים** - נתינת דם באצבע על ארבעת קרנות מזבח הפנימי, **שפיכה** - ביסוד מערבי, **הוצאת אימורים, מליחתם והקטרותם, הוצאת הפר** - מחוץ לירושלים למקום טהור, **ושריפתו** שם.

חטאת נשיא

חטאת נשיא הוא הקרבן שציוותה התורה על המלך להביא כשחטא בלאו זדונו כרת, ויש בו 3 תנאים. א. שער עיזים בשנתו הראשונה, ב. זכר, ג. תמים.

גם בקרבן זה נפרט בסדר ההקרבה רק פרטים עיקריים או מה שיש בו חידוש על מה שלמדנו עד עכשיו.

סדר הקרבת חטאת נשיא (פסוקים כב' - כו')

הבאה - ע"י הנשיא, **סמיכה ושחיטה** - בצפון, **קבלה והולכה** - ע"י כהן, **חיטוי חוץ** - נותן מהדם באצבעו בארבעת פינות מזבח החיצון, למעלה מחוט הסיקרא. לצורך נתינה זו עולה הכהן בכבש המזבח ופונה לכבש הקטן הימני שמוביל לסובב, ונותן מהדם בכל פינה שפוגש לפי הסדר, ולכן סדר הנתינה הוא: קרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. **שפיכה** - ביסוד דרומי. לצורך השפיכה חוזר הכהן על עקבותיו באותה דרך שהלך בסובב וכשמגיע לכבש המזבח חוצה אותו ויורד בכבש הקטן השמאלי שמוביל ליסוד דרומי. **הוצאת אימורים, מליחה והקטרה**.

עור השעיר והשירים לאחר הוצאת האימורים והקטרותם, ניתנים לכהנים.

חטאת יחיד

חטאת יחיד הוא הקרבן שמביא היחיד על חטאו, ודיניו שווים לחטאת נשיא מלבד סוג הבהמה שהוא דוקא נקבה, וכן שיכול להביא גם מהכבשים ולא רק מהעזים.

ומכיון שיכול להביא או כבשה או שעירה ואימוריהם אינם שווים, שהרי בכבשה נוסף על שאר האימורים גם האליה, לכן פירשה התורה את קרבנו בשני חלקים, קודם והביא קרבנו שעירת עיזים וגו', ואח"כ ואם כבש יביא קרבנו. ובאופן שהביא כבשה פירשה התורה בקיצור שאימורי הכבש הם כמו בכבש של זבח השלמים.

סדר הקרבת חטאת יחיד (פסוקים כז' - לה')

הבאה, סמיכה, שחיטה, קבלה, הולכה, חיטוי חוץ, שפיכה, הוצאת אימורים, מליחתם והקטרותם - הכל כמו בחטאת נשיא.

החטאים שעליהם מתחייבים קרבן עולה ויורד (פרק ה' פסוקים א' - ד')

א. שבועת העדות [במזיד],

ב. טומאת מקדש וקדשיו [בשוגג],

ג. שבועת ביטוי [בשוגג].

שבועת העדות היא, שעדים שידעו עדות שהיה ניתן על פיה להוציא ממון, נשבעו לִשְׁקֹר כדי לפטור את עצמם מלהעיד.

ומבאר התורה, שמדובר במקרה שיש שני עדים על חיוב ממון של אדם לחבירו, כגון שראו את ההלנאה או שהחייב הודה בפניהם, וכמו שנאמר: וְהָיָא עַד - שיודע עדות, וצורת ידיעתו את העדות היא: או כָּאָה או יָדַע - או ע"י ראיית המעשה או ע"י דבר אחר המביא לידיעה - כגון שהחייב הודה בפניהם [ואמר אתם עֲדִי], וכשהתובע דורש מהעדים לבוא להעיד בדינו הם **זוכרים את העדות**,

ומכחישים ואומרים שאינם יודעים לו עדות, ומשביע אותם על זה ונשבעים לשקר. וזה מה שנאמר בפסוק וְשָׂמַעְהָ קוֹל אֱלֹהִים - ששמע מששביעים אותו, ונשבע.

[האיסור שעברו העדים במעשה זה - שעליו הם מחוייבים בקרבן, הוא האיסור הכללי של שבועת שקר שנאמר בתורה בפרשת קדושים (פ"י ט' פס' יב'), אלא שאת אופן מסויים זה של שבועת הבדילה התורה לצוות בו קרבן עולה ויורד בנפרד, כדי לחדש את הדין שבאופן זה מתחייבים קרבן בין בשוגג ובין במזיד, ולא כדיני כל שבועת שקר שבמזיד חייב מלקות ורק בשוגג חייב קרבן.]

טומאת מקדש וקדשיו היא, שאדם נטמא וידע שהוא טמא, ואח"כ **שכח** ונכנס למקדש או אכל קדש, ולאחר מכן נזכר שהיה טמא.

ומבאר התורה את צורת הטומאה: וְנָפַשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא - שנגע באיזה דבר טומאה, בחמישה אופנים: א. או בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה - שנגע בנבלה טמאה של חיה שמתה [שלא בדרך שחיטה], ב. או בְּנִבְלַת שֶׁכַח טָמֵא - שנגע בנבלה של בהמה שמתה, ג. או בְּנִבְלַת שֶׁכַח טָמֵא - שנגע בנבלה של בהמה שמתה, ד. או כִּי יִגַּע בְּטָמְאֵת אֲדָמָה - שנגע בטומאת אדם שמת, ה. לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ - בכל שאר האופנים שאדם נטמא בגופו (זב, זבה, נדה, וכו').

[האיסורים שעבר האדם הטמא בכניסתו לביהמ"ק או באכילת הקדשים - שעל איסורים אלו הוא מחוייב בקרבן, הם שני איסורים נפרדים.

איסור הכניסה לביהמ"ק בטומאה הוא ציווי שנלמד אי"ה בפרשת נשא (במדבר פ"ה פס' ג'), שהתורה מְצַנֶּה שלא להכנס ולטמא את המקומות המקודשים, והאיסור על אכילת קדשים בטומאה הוא ציווי שנרמז בפרשת תזריע (פ"י פס' ד') בתוך דיני טומאת יולדת, שנאסר עליה לאכול קדשים כל ימי טומאתה.]

שבועת ביטוי היא, שאדם נשבע בפיו להרע לעצמו או להיטיב לעצמו, כגון שאוכל או שלא אוכל, ושכח שנשבע ועבר על שבועתו, או כל שבועה אחרת שנשבע, כגון על העבר - ששכח שעשה דבר מסויים ונשבע שלא עשה אותו, או להיפך. וזה מה שנאמר וְנָפַשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָיִם - שהוציא בפיו את השבועה, לְהַרְעָה - לעצמו, או לְהִיטִיב - לעצמו, לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁפְתָיִם - או כל דבר אחר שאדם פירש ונשבע בשפתיו, וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ - ושכח שנשבע או שכח שעשה את המעשה, וְהָיָא יָדַע - וכעת נודע לו ע"י שנוכר, וְאֲשֶׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה - ויש עליו חטא של אחד מאופני שבועה אלה.

[האיסור שעבר אדם זה באופני שבועה אלו, הוא האיסור של שבועת שקר שנאמר בפרשת קדושים וְלֹא תִשָּׁבַעוּ בְּשֵׁמִי לְשָׁקֵר, אלא ששם נכלל רק עונש מלקות באופן שעשה את זה במזיד, וכאן מְצַנֶּה התורה את דינו בשוגג - שמחוייב להביא על זה קרבן עולה ויורד.]

דין וידוי על החטא (פסוקים ה' - ו')

בקרבן זה נאמר בתורה וְהִתְנַדָּה ומכאן לומדים לשאר הקרבנות. זמן הוידוי שונה בין בהמה לעוף, שבבהמה זמנו קבוע בעת הסמיכה כמו שלמדנו בכל קרבנות הבהמה עד עכשיו, אבל בעוף או בסולת שאין בהם סמיכה לא נקבע בתורה זמן הוידוי.

הקרבנות שמביאים לקרבן עולה ויורד

כמו שלמדנו, הקרבן שמביאים על חטאים אלו שונה בין עשיר לעני ובין עני לעני יותר, ולכן יש בקרבן זה 3 חלקים בפרשה. הראשון נקרא קרבן עשיר, ואחריו קרבן דל, ואחריו קרבן דלי דלות.

בקרבנות ששוים בדיניהם לקרבנות שכבר למדנו, נפרט את הדינים בקיצור.

קרבן עשיר (פסוק ו')

העשיר מביא כבשה או שעירה בשנתה הראשונה כמו חטאת יחיד רגילה, וגם סדר ההקרבה הוא כמו בחטאת יחיד, ולכן התורה לא מפרטת את דיני ההקרבה אלא רק וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ.

קרבן דל (פסוקים ז' - י')

העני מביא שתי תורים או שני בני יונה, ותנאיהם כפי שלמדנו בעולת העוף - תורים כשרים דוקא כשהם גדולים ובני יונה דוקא כשהם קטנים, אין צריך תמימים, וגם מנקבה כשר.

את שני עופות אלו מְצַנֶּה התורה להקריב אחד לחטאת ואחד לעולה, ונאמר וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לְחֲטָאת רֵאשׁוֹנָה - שאת העוף של החטאת מקריבים ראשון. בעוף זה רק מזים מדמו על המזבח, אבל את גופו לא מקטירים.

וזה סדר הקרבתו:

הבאה,

אשם תלוי (פסוקים יז' - יט')

אדם שיש לו ספק אם עבר על מצות לא תעשה שיש בה כרת, כגון שאכל חתיכה ויש ספק אם זה היה חלב או שומן, צינתה התורה שיביא איל לאשם בשווי שני סלעים לפחות, כמו באשם מעילות. וזה פירוש הפסוק וְהָבִיִּא אֵיל תְּמִים מִן הַצֶּאֱן בְּעֶרְכָּךְ - בשווי המזוכר לעיל באשם מעילות.

אשם זה נקרא אשם תלוי בגלל שהוא רק תולָה לחוטא את החטא, דהיינו שמכפר עליו רק לזמן מסויים - שזהו זמן הספק, אבל לאחר מכן כשיוודע בודאי שחטא, חייב להביא קרבן חטאת.

אשם גזילות (פסוקים כ' - כו')

אדם שיש בידו ממון של חברו ומתכוון לגזולו ולכן מכחיש שזה אצלו ונשבע על זה לשקר, [ויודע שהממון בידו], עבר על איסור שבועת הפקדון וחייב 3 דברים שאחד מהם הוא קרבן אשם.

גזילה זו גם היא מְכֻנָּה בתורה מעילה - ששינה באיסור את בעלות הממון מחבירו אל עצמו. בפסוק זה מוסיפה התורה גם שמעילה זו היא מעילה בה', והכִּנְהָ, שבהכחשתו זו הוא חוטא גם לה' ולא רק לחבירו.

ומבאר התורה, וְכָחַשׁ בְּעֵמִיתוֹ - שמכחיש שיש בידו ממון חברו, בחמישה אפשרויות של ממון שהיה בידו:

- א. בְּפִקְדוֹן - שחבירו הפקיד בידו ממון לשמור, ומכחיש,
  - ב. או בְּתִשׁוּמָת יָד - שחבירו שם בידו ממון כדי להשתמש בו, או בשביל לעשות בו עסק בשותפות שניהם, או בתור הלואה, ומכחיש,
  - ג. או בְּגִזְל - שגזל ולקח ממון מחבירו שלא ברצונו, ומכחיש,
  - ד. או עֲשָׂק אֶת עֵמִיתוֹ - שלא שילם שכר שכיר, דהיינו ששכר את חברו לעשות אצלו עבודה ולא שילם לו, ומכחיש,
  - ה. או מִצָּא אֶבְדָּה וְכָחַשׁ בָּהּ - שמצא אבידה וחייב להחזירה ומכחיש שהיא בידו.
- וּמִצָּנָה התורה את 3 הדברים שחייב לעשות לכפרתו:
- א. קָרַן - לשלם לחבירו את שווי הדבר שגזל ממנו. זמן תשלום הכסף הוא מיד כשמכיר ומתודה על חטאו כמו שנאמר וְתָנַן בַּיּוֹם אֲשֶׁמְתוֹ.
  - ב. חוּמֵשׁ - לשלם לחבירו עוד תוספת של חמישית מהשווי. (חומש מלבר - שלאחר ההוספה תהיה התוספת חמישית מהסכום הכולל).
  - ג. אשם - להביא איל בשווי שני סלעים לפחות, לקרבן אשם.

מליקה - הכהן עומד בעזרה סמוך למזבח (כל העזרה כשרה), אחוז את העוף ביד שמאל, (צורת האחיזה כמו בעולת העוף שהרגלים תפוסות בין זרת לקמיצה והכנפים בין אמה לאצבע והראש תפוס באגודל לכיוון מטה), ובציפורן האגודל הימנית חותך בעורף העוף סימן אחד בלבד - או הקנה או הושט, ולא מבדיל את הראש מהגוף לגמרי.

הזאה - מחזיק את העוף ומתיז ממנו בתנופה על קיר המזבח מתחת חוט הסיקרא.

מיצוי הדם - הכהן ממצה (סוחט) את דם העוף, לוחץ את גוף העוף על קיר המזבח למטה מחוט הסיקרא ודם העוף יורד על קיר המזבח אל היסוד.

שאר העוף נאכל לכהנים. [בקרבן זה אין מליחה מכיון שאינו מוקטר על המזבח].

ומכיון שלא מקריבים מעוף זה על המזבח, לכן צייתה התורה להביא איתו גם עוף לעולה - שהוא קרב על המזבח.

סדר הקרבת העוף השני שהוא העולה, הוא בדיוק כמו שלמדנו בעולת העוף, ולכן התורה לא מפרטת את דיני ההקרבה אלא רק וְאֵת הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עוֹלָה כַּמִּשְׁפָּט.

חזרנו בקצרה על סדר ההקרבה עם המנגינה: **הבאה, מליקה** - חותך בציפורן אגודל ימין את שני הסימנים לגמרי [על הסובב בקרן דרומית מזרחית], **מיצוי הדם, מליחת הראש, הקטרת הראש, הסרת מוראתו בנוצתה** - מוציא את המעיים שיש בהם מהגזל, **שיסוע** - משסע את העוף בין שני כנפיו כדי שהקרבן יראה מכובד - אבל לא קורע לגמרי, **מליחת הגוף, הקטרת הגוף**.

קרבן דלי דלות (פסוקים יא' - יג')

אם אין באפשרותו להביא בכספו אפילו שתי תורים או בני יונה, מביא עשרון סולת בלבד, ואינו מביא עמה שמן או לבונה מכיון שהיא מנחה שבאה על חטא ואין ראוי שתהיה נאה, ונקראת מנחה חריבה - יבשה.

הכנת המנחה היא רק נתינת הסולת בכלי שרת - ללא בלילה.

עבודת הכהן במנחה זו שוה לגמרי למנחת סולת, מלבד החלקים שנוגעים לשמן וללבונה. וזה סדר העבודה:

הגשה למזבח - נוגע עם הכלי בקרן מערבית דרומית, **קמיצה** - קומץ בשלש אצבעותיו ושם בכלי שרת - וקמיצה זו קשה יותר משאר הקמיצות מכיון שזה קמח בלבד וצריך שלא יפול מידו כלום, **הולכה, מליחה, הקטרה**.

גם במנחה זו נאכלים השיריים לכהנים כמו בשאר המנחות, וזה מה שנאמר וְהִיָּתָה לְכֹהֵן כַּמִּנְחָה.

קרבן אשם

יש חטאים מסויימים שהחמירה התורה בכפרתם (אע"פ שאינם ל"ית שיש בו כרת), וצינתה להביא עליהם **קרבן אשם** - שבו קבעה התורה כמה צריך להיות שווי הבהמה.

לקרבן אשם צינתה התורה להביא איל - שזה כבש בשנתו השניה, בלי מום, בשווי 2 סלעים לפחות.

באופנים שהחטא הוא גם בממון צינתה התורה דינים נוספים מלבד הקרבן, וכפי שנפרט בכל סוג בעצמו.

את סדר ההקרבה של אשם לא פירשה התורה בפרשת ויקרא - ולכן לא למדנו את זה כעת, ובסייד נלמד את הדברים בפרשת צו.

מתוך החטאים שחייבה עליהם התורה קרבן אשם, נאמרו בפרשה זו רק שלשה, ואותם נלמד בפסוקים הבאים.

אשם מעילות (פסוקים יד' - טז')

אדם שהשתמש ונהנה בדברים של הקדש שימוש שיש בו שוה פרוטה, או איבד דבר של הקדש שיש בו שוה פרוטה, נקרא מועל בהקדש. מעילה פירושה שינוי אסור, שבשימוש זה שִׁינָה באיסור את חפצי ההקדש **ממטרם** להיות לצורך הקדש או **מבעלותם** שהיתה ביד הקדש.

על איסור מעילה בשוגג חייבה התורה 3 דברים:

- א. אשם - להביא איל בשווי שני סלעים לפחות, לקרבן,
  - ב. קָרַן - לשלם להקדש את שווי ההשתמשות או הדבר שנאבד על ידו, (זמן תשלום הכסף הוא לאחר הקרבת האשם).
  - ג. חוּמֵשׁ - לשלם להקדש עוד תוספת של חמישית מהשווי. (חומש מלבר - שלאחר ההוספה תהיה התוספת חמישית מהסכום הכולל).
- [אם מעל במזיד חייב מלקות ומשלם את הקרן, ואין לו אפשרות להתכפר בקרבן].